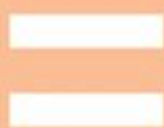

Hij, Zij of Anders

Gender in de Beeldende Kunst

Inleiding
Relevantie
Colofon

Hij, Zij of Anders

Gender in de beeldende kunst

INLEIDING

'Gender in de beeldende kunst!', via deze lessenserie vormt de leerling een visie over 'Gender' binnen zijn/haar cultuur. Het is een leerling gestuurde lessenserie waarin de leerlingen uitgebreid de tijd zullen nemen om onderzoek te doen. Hierdoor kan de leerling zowel in gesprek als beeldend een visie vormen. Om het gesprek over het thema 'Gender' te openen gebruiken wij al bestaande kunst ter inspiratie, deze kan gebruikt worden voor het eigen beeldend werk dat uiteindelijk gepresenteerd wordt via een zelf samengestelde tentoonstelling.

RELEVANTIE VAN DIT LESPROJECT

In het boek "*Altermoderne Kunsteducatie*" (Hoekstra & Groenendijk, 2010) wordt gesproken over interculturaliteit. Interculturaliteit wil zeggen dat cultuur niet alleen gaat over de afkomst van een persoon, maar ook over gender, de opvoeding, het geloof en nog veel meer. Altermoderne kunsteducatie verwijst mede naar een specifieke vorm van educatie die aansluit bij de leefwereld van de leerling, procesgericht en leerlinggestuurd is. Wij sluiten ons aan bij het idee dat cultuur meer dan alleen afkomst inhoud en verdiepen ons in het onderwerp 'Gender' binnen de cultuur van de leerling. Iedereen wordt opgevoed met andere ideeën, idealen en gedachtes. Wij willen de leerlingen prikkelen om over het thema 'Gender' na te denken. Wat zijn hun ideeën, idealen en gedachtes over dit onderwerp binnen hun eigen cultuur? Het kunstlokaal zien wij als de perfecte plek om dit te onderzoeken en meningen te uiten, zowel in gesprek als via beeldend werk. Altermoderne Kunsteducatie sluit niet alleen op intercultureel vlak bij onze lessenserie aan, maar ook op educatie vlak. De leerlingen gaan zelfstandig aan het werk, doen uitgebreid onderzoek en leggen dit onderzoek vast in een documentatie die op eigen wijze is vormgegeven. De leerlingen creëren een visie over een zelfgekozen sub-thema en uitten dit via hun beeldende werk, de keuze in materiaal voor het beeldende werk is overigens ook vrij. Wij geloven dat de leerling met stevige handvaten en de juiste begeleiding beter presteert als ze eigen keuzes mogen maken.

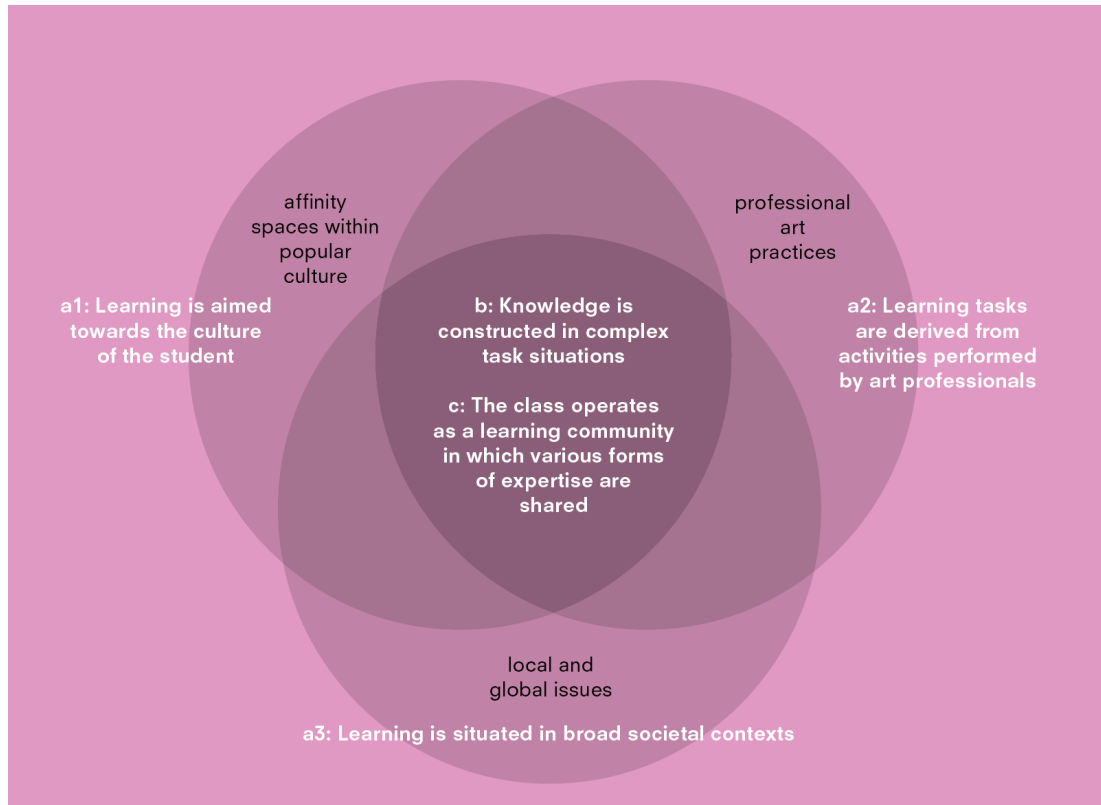
UITGANGSPUNTEN VAN AUTHENTIEKE KUNSTEDUCATIE

Onze lessenserie is gebaseerd op de uitgangspunten van Authentieke- en Altermoderne kunsteducatie. Wij hebben een aantal aspecten uit het model van Authentieke kunsteducatie (zie afbeelding 1) meegenomen in het ontwerpen van onze lessenserie.

Conchita Wurst is onze REO (Responsive Environment Organizer) en is de directe aansluiting met de populaire cultuur (cirkel linksboven model van Authentieke kunsteducatie). Zij sluit aan bij waar wij onder andere de discussie over willen openen met de leerlingen binnen het thema 'Gender'. Het gaat namelijk mede over de grenzen opzoeken tussen mannelijkheid en vrouwelijkheid. Met onze REO willen we aansluiten op onderdeel a1 uit het model, de leefwereld van de leerling. Conchita is een recente bekendheid geworden door haar deelname aan het songfestival in 2014, waardoor veel leerlingen haar zullen kennen via radio, televisie, tijdschriften, enzovoort.

Onze lessenserie sluit ook aan bij lokale/globale problemen (onderste cirkel). Gender speelt overal in de wereld een rol en wordt al heel lang ter discussie gesteld. In sommige culturen wordt bijvoorbeeld homoseksualiteit en transgender geaccepteerd, terwijl het in andere culturen nog een groot taboe is. Als we het hier hebben over culturen, dan hebben we het over culturen wereldwijd, maar ook over subculturen of de cultuur van een gezin. Dit omdat we 'cultuur' breder zien dan alleen je afkomst. (Hoekstra, M & Groenendijk, T, 2010)

De leerlingen maken uiteindelijk zelf een beeldend werk rondom het thema 'Gender.' Dit komt niet zomaar uit de lucht vallen. In onze video en lesbrief zijn een aantal kunstenaars uit het professionele werkveld verweven (cirkel rechtsboven). Deze kunstenaars hebben allemaal het thema gender in hun eigen werk verwerkt en dienen ter inspiratie voor de leerling.

(Afbeelding 1)

BRONNEN

Hoekstra, M & Groenendijk, T. (2010) *Altermoderne kunsteducatie: theorie en praktijk*. Amsterdam: AHK.

COLOFON

REALISATIE

Myra Emmen Riedel
Tessa van Vredendaal
Chris Jacobs
Elle Bauchant

TEKST

Tessa van Vredendaal
Elle Bauchant

VIDEO PRODUCTIE

Chris Jacobs
Elle Bauchant
Myra Emmen Riedel

VIDEO EDITING

Chris Jacobs

AUDIO

Elle Bauchant

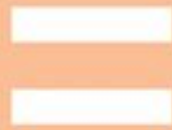
Video Link:

<https://www.youtube.com/watch?v=JTFDKI3-s4w&feature=youtu.be>

Hij, Zij of Anders

Gender in de Beeldende Kunst

Reader voor leerling

Hij, Zij of Anders

Gender in de Beeldende Kunst

READER

In deze reader vind inhoudelijke informatie over de sub-thema's.

- ❖ Stereotypering
- ❖ Homo- en heteroseksualiteit
- ❖ Genderdysforie

INHOUD

Onderwerp	Bladzijde
Stereotypering	Blz. 3
Homo- en heteroseksualiteit	Blz. 4
Genderdysforie	Blz. 5

STEREOTYPERING

Binnen het gezin, op school, bij de sportclub, je hebt het misschien niet altijd direct door, maar overal vind je stereotypering.

GEZIN

Je herkent vast wel het stereotype beeld waarbij je heel duidelijk het verschil tussen de man en de vrouw ziet: 'Na een dag hard werken plaatst de man zich op de bank met een krantje terwijl de tv aanstaat. De vrouw brengt hem een koud biertje en gaat verder met het koken van het avondmaal.' Dit is een stereotype beeld van hoe een man en een vrouw zich in een gezin zouden moeten gedragen. Sinds de vrouw tijdens het feminisme in opstand kwam voor haar rechten zie je dit stereotype langzaam veranderen. De vrouw krijgt ook de kans om te studeren en carrière te maken, terwijl de man ervoor mag kiezen om thuis te blijven bij de kinderen.

MEDIA

En de volgende stereotypes: De nerd, hipster, gothic, gabber, gamer en zo kan je er nog wel een paar noemen. Je hebt al snel een beeld gevormd over hoe deze personen eruit zouden moeten zien. Is iemand echt een nerd omdat hij/zij een bril opheeft? Is iemand die graag zwart draagt een gothic? Is iemand die vrijwel elke dag een petje draagt een gabber? Nee, deze stereotypes worden gecreëerd door je omgeving en media. Advertenties, reclames, kranten en tv programma's zitten vol met stereotypen. Ook in je directe omgeving kom je in aanraking met concrete verschillen tussen bepaalde groepen. Omdat stereotypes onbewuste aannames zijn, is het heel lastig om ze te corrigeren en kan dit leiden tot discriminatie.

Men kan zich erg onzeker voelen door stereotypes die gevormd zijn door de media. Vrouwen kunnen zich bijvoorbeeld minder waardig voelen door de modellen van tegenwoordig. Slank, gladde huid, het perfecte voorbeeld van de vrouw. Niet iedere vrouw ziet er zo uit en zelfs vaak de modellen zelf niet eens door technische aanpassingen die zijn gemaakt via programma's als 'Photoshop'.

JONG BEGIN

Stereotypering begint al van jongs af aan. Misschien is het je niet opgevallen maar bij de speelgoed winkel zijn meisjes en jongens speelgoed gescheiden van elkaar. Bij de meisjes afdeling is vaak wel heel erg veel roze aanwezig. 'Barbies', 'My Little Pony', opmaakpoppen, ga zo maar door. Als je naar de jongens afdeling gaat zie je vooral de kleur blauw, brandweerwagens, helikopters en avontuurlijke, stoere spullen. Er wordt al van jongs af aan voor je bepaald waar je mee 'zou moeten' spelen. Je zal niet zo snel een 'Barbie' in de jongens afdeling vinden.

Homoseksualiteit houdt in dat men seksueel is aangetrokken tot hetzelfde geslacht. Heteroseksualiteit houdt in dat men seksueel is aangetrokken tot het andere geslacht.

NIET GEACCEPTEERD

Homoseksualiteit wordt door sommige niet "normaal" gevonden. Heteroseksualiteit komt al eeuwen lang het meeste voor en is daarom benoemt tot "hoe het hoort". Het aantal mensen dat homoseksualiteit niet accepteert, verschilt per land en per cultuur. Homoseksualiteit wordt in bijvoorbeeld Rusland, enkele delen van het Midden Oosten en Afrika niet geaccepteerd en in sommige landen staat er zelfs de doodstraf op. In de westerse wereld is homoseksualiteit steeds meer geaccepteerd sinds de 19e eeuw. Nederland behoort tot één van de eerste landen waar homoseksuelen met elkaar mogen trouwen volgens de wet.

Homo en heteroseksueel zijn heeft te maken met iemand zijn seksuele voorkeur in geslacht en hoeft niet aan iemand zijn uiterlijk of gedrag zichtbaar te zijn.

GENDERDYSFORIE

Bijna iedereen heeft wel eens gehoord van Conchita Wurst, winnares van het Songfestival in 2014. Je zou haar 'gender dysfoor' kunnen noemen. Het woord 'Gender' betekend het geslacht dat je hebt, het woord 'Dysfoor' betekend dat je niet tevreden bent. Iemand die 'Gender Dysfoor' is, voelt zich dus niet prettig in het geslacht waar hij of zij mee geboren is.

GRADATIES

Er zijn verschillende gradaties, zoals 'Cross-Dress', 'Travestie', 'Transgender' en 'Transseksueel'.

Cross-dress en travestie is dat iemand zich af en toe kleedt in de kleren van het andere geslacht.

Iemand die transgender of transseksueel is, voelt zich niet prettig in het geslacht waarmee hij of zij geboren is. Hij/zij zou zich met behulp van hormonen en mogelijk operaties willen transformeren naar het andere geslacht.

(DIS)CONNECTIES

Er zijn grote verschillen tussen sekse, gender, en seksuele aantrekkingskracht. Sekse zijn je chromosomen. Gender is hoe je je voelt: man, vrouw of ergens daar tussen in. Seksuele aantrekkingskracht is op welk geslacht je valt. Deze drie dingen hebben geen connectie met elkaar. Iemand die transgender is kan bijvoorbeeld homo of hetero zijn, net zoals een niet-transgender.

INTERSEKSUEEL

Er zijn mensen die door een foutje van de natuur niet binnen het hokje 'man' of 'vrouw' passen. Deze mensen hebben bijvoorbeeld een vagina, maar wel een XY chromosomen, of een penis en borstgroei. Dit heet interseksualiteit. Het vroegste voorbeeld hiervan vinden we in de Oudgriekse beeldkunst. De Griekse god Hermaphroditus was zo iemand. Daar komt ook het woord 'Hermafrodiet' vandaan. Vroeger was het niet vreemd om te verwijzen naar een Hermafrodiet in plaats van een Interseks persoon, maar tegenwoordig wordt dat woord als beledigend opgevat.

Lesprogramma

120m min: Introductie thema + uitleg opdracht (klassikaal). Kies je sub-thema:

- Stereotypering
- Homo-en heteroseksualiteit
- Genderdysforie

120 min: Beeldend onderzoek naar kunstbronnen. Concept voor eigen beeldend werk schetsen.

120 min: Tussen presentaties; Je presentneert aan de klas wat de uitkomst is van jouw onderzoek en wat het concept is van jouw beeldend werk.

120 min: Zelfstandig werken.

120 min: Zelfstandig werken.

120 min: Afronden eigen werk. Inrichten ten toonstelling. Je presenteert jouw werk aan de klas. Motiveer jouw gekozen sub-thema en onderzoek

beoordelings criteria

- Je kan beeldend onderzoek doen naar een gekozen sub-thema en de documentatie op eigen wijze vorm geven. Je maakt hier in gebruik van (kunst)bronnen.
- Je laat zien d.m.v. je onderzoek en beeldend werk dat je een visie hebt ontwikkelt rondom het thema Gender en het door jouw gekozen sub-thema.
- Je kan je beeldend werk, onderzoek en de door jouw gemaakte keuzes motiveren tijdens het presentatie moment.

Hij, Zij of Anders.

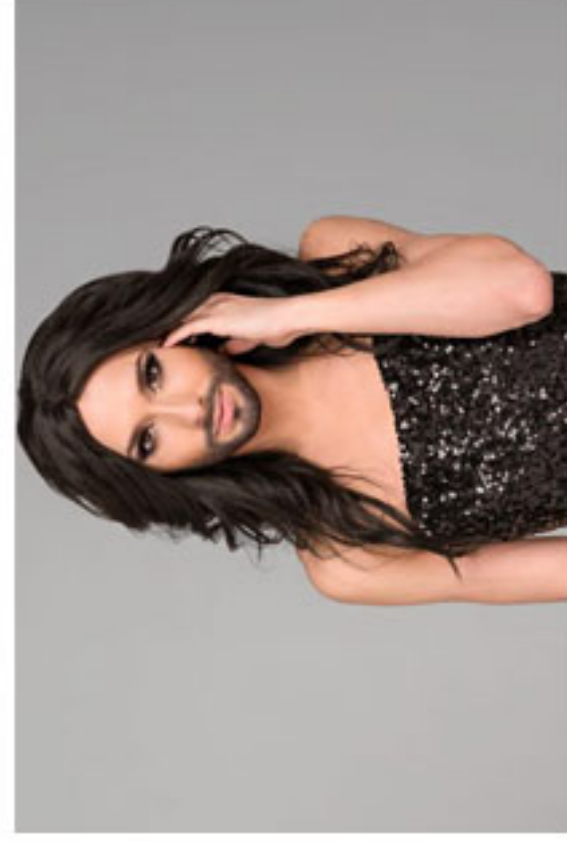
Gender in de beeldende kunst.

Je gaat (beeldend) onderzoek doen naar het thema "Gender" en maakt aan de hand van dit onderzoek een beeldend werk, waarin je je eigen visie hierover uit. Je doet eerst (beeldend) onderzoek naar het door jouw gekozen sub-thema (zie oranje tekstkader). Verzamel kunstenaars, afbeeldingen, interviews, fotos, etc. Je mag zelf kiezen hoe je jouw onderzoek wilt vormgeven. Wanneer je onderzoek is afgerond (in overleg met de docent) ga je aan de slag met jouw beeldend werk. Aan het einde van deze lessenserie presenteer je met de klas het gemaakte werk in een samengestelde tentoonstelling.

In de les heb je een video bekeken over het thema "Gender." Om je op weg te helpen vind je hieronder enkele kunstbronnen die benoemd zijn in de video. Ook vind je bij deze lesbrieff een Reader, hierin staat meer verdieping over de sub-thema's.

Sara Swaty - In-between & Outside

Conchita Wurst - Songfestival 2011

Guerrilla Girls